

formidling, f.eks. ved den institution eller virksomhed, hvor forskningsprojektet gennemføres.

Samtidig skal der inden for de 3 år være afsat den nødvendige tid til gennemførelsen af den studerendes eget selvstændige forskningsarbejde og til udarbejdelse af afhandlingen.

Uddannelsesindsatsen skal kombineres med selvstændige studier og erfaring med forskningssamarbejde og -formidling.

Reformforslaget må ses i sammenhæng med den reform af de højere uddannelser, der er under gennemførelse. Overgangen til et bachelor-kandidat-Ph.D.-system sikrer på den ene side muligheden for en tidlig afgang fra universitetsstudier, men øger på den anden side behovet for en systematisk tilrettelæggelse af forskeruddannelsen for de særligt kvalificerede, der evner at nå det højeste videnskabelige uddannelsesniveau.

Under indtryk af igangværende forsøg på det naturvidenskabelige område åbner reformen mulighed for, at institutionerne i deres studieordning kan lade forskeruddannelsen starte forud for afsluttet kandidatuddannelse på fagområder, hvor det skønnes hensigtsmæssigt. Forudsætningen er, at det tilsigtede niveau ikke forringes.

Reformen af de højere uddannelser har ført til og vil føre til en meget betragtelig forkortelse af de hidtidige studietider på flere hovedområder. Også hvor forskeruddannelsen tilrettelægges som et 3-årigt forløb efter kandidatgraden, forventes den ofte at kunne afsluttes indenfor, hvad der hidtil er blevet opfattet som den normale studietid for en kandidatuddannelse. Herved nås det væsentlige mål, at en Ph.D.-grad kan erhverves i alderen 25-30 år.

Ved den foreslåede omlægning bliver forskeruddannelsen en integreret del af det samlede uddannelsessystem. I konsekvens heraf foreslås det, at de studerendes leveomkostninger finansieres ved en ny stipendietype - Ph.D.-stipendier. Forslaget indebærer som minimum ca. 153.000 kr. i årlig stipendiestøtte over 3 år. Støtten ydes som en art klippekort, således at den efter institutionens bestemmelse kan udstrækkes over flere år eller kan udbetales med varierende størrelse over uddannelsesforløbet. Støtten ydes uafhængigt af egenindtægt.

Også studerende, der ønsker at erhverve Ph.D.-graden ved en udenlandsk forskningsinstitution, kan tildeles Ph.D.-stipendier.

I modsætning til det nuværende kandidatstipendium indebærer et Ph.D.-stipendium ikke undervisningsforpligtelser. I udkastet til ny Ph.D.-bekendtgørelse er det angivet, at den studerende skal opnå erfaring med undervisningsvirksomhed eller anden form for videnformidling i et omfang svarende til

1/2 år. Efter de gældende timelønsatser for undervisning vil de studerende, hvis de ansættes som undervisningsassistenter, samlet kunne opnå en indtægt herved på op til ca. 120.000 kr. eller 40.000 kr. pr. år.

Den studerende vil derfor efter reformen, hvis vedkommende ansættes som undervisningsassistent, kunne få ca. 193.000 kr. årligt over 3 år. Hertil kommer, at forslaget åbner mulighed for, at den studerendes aktive deltagelse i (studie)relevante forskningsopgaver kan aflønnes i overensstemmelse med gældende aftaler om kvotalønninger. De forskningsmiljøer, der deltager aktivt i eksternt finansierede forskningsprogrammer og lignende, vil ofte have mulighed for at inddrage de Ph.D.-studerende, hvis samlede indkomst kan blive både større og mindre end de nuværende kandidatstipendier. Med henblik på at sikre effektive studieforløb kan stipendiemodtagere kun have lønnet arbejde uden for uddannelsen inden for de rammer, som institutionen fastsætter.

I hørings svarene er der imidlertid peget på, at der trods dette vil kunne opstå rekrutteringsvanskeligheder ved en række områder. For at undgå problemer på områder med særlige rekrutteringsproblemer foreslås det, at der etableres mulighed for, at institutionerne ud over de ordinære Ph.D.-stipendier kan yde særlige rekrutteringstillæg på op til 60.000 kr. pr. år på områder, hvor dette er nødvendigt for at tiltrække kvalificerede Ph.D.-studerende. Denne mulighed tænkes f.eks. anvendt, hvis det er ønskeligt, at der forud for forskeruddannelsen er opnået erfaring med fagområdet i praksis.

Ud over den beskrevne formaliserede forskeruddannelse vil institutionerne fortsat have mulighed for at tildele Ph.D.-graden til personer, der ad anden vej kan leve op til uddannelsens krav, og som indleverer en afhandling til bedømmelse.

Endelig har institutionen mulighed for at optage studerende, som på anden måde får finansieret sin uddannelse. Forskeruddannelse har længe været finansieret af flere - både offentlige og private - kilder, herunder kandidatstipendier ved universiteter og højere læreanstalter. Over halvdelen af de studerende, der i dag er indskrevet ved Ph.D.-uddannelsen, modtager ikke kandidatstipendium ved den institution, der tildeler Ph.D.-graden, men får dækket deres leveomkostninger fra anden side. Der har aldrig bestået nogen formel sammenhæng mellem forskeruddannelsen og kandidatstipendierne, og kandidatstipendierne har kunnet tildeles andre end forskerstuderende. Af de forskellige finansieringskilder kan nævnes forskningsrådene, private fonde, f.eks. Carlsbergfonden, Forskerakademiet, som samfi-